



Minister Klimatu i Środowiska

DOP-WŚ.050.97.2025.AS
4114074.16717110.13619305
Warszawa, 23-12-2025

Dotyczy: odpowiedzi na interpelację Posłanki Małgorzaty Tracz (znak: K10INT13900).
Temat: objęcie gawronów ochroną ścisłą na całym obszarze ich występowania.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją nr K10INT13900 Posłanki Małgorzaty Tracz przesyłam następujące informacje.

Na wstępie należy zaznaczyć, iż zgodnie z szacunkami opartym na danych Monitoringu Flagowych Gatunków Ptaków, wykonywanego w ramach Monitoringu Ptaków Polski przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, trend liczebności populacji lęgowej gawrona *Corvus frugilegus* w Polsce w l. 2001-2024 został określony jako umiarkowanie spadkowy¹. Długotrwały spadek liczebności populacji lęgowej gawrona wykazany w monitoringu wystarczył do uznania go w 2020 r. za gatunek narażony na wyginięcie (kategoria VU), choć jego krajowa populacja jest jeszcze stosunkowo liczna. Niemniej z uwagi na zachodzące w środowisku zmiany, w ciągu ostatnich lat gawron stał się powszechny i liczny w granicach administracyjnych miast, gdzie często znajduje się wiele kolonii lęgowych tego ptaka. Przenoszenie się ptaków z terenów wiejskich do miast możemy zaobserwować też u innych gatunków chronionych, np. pustułki *Falco tinnunculus*.

Gawron jest chroniony prawem wspólnotowym - na podstawie art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywy Ptasiej), a na szczeblu krajowym - na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt², zgodnie z którym został objęty ochroną ścisłą na terenie poza obszarem administracyjnym miast, natomiast ochroną częściową w miastach.

Ad. 1. Czy Ministerstwo Klimatu i Środowiska planuje zmianę rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt w zakresie podniesienia statusu ochronnego gawrona i objęcia go ochroną ścisłą na obszarze całego kraju? Jeśli Ministerstwo planuje taką zmianę – kiedy powinna zostać ona wprowadzona?

Odnosnie do samego statusu ochronnego gawrona oraz innych ptaków w Polsce należy wyjaśnić, że w stosunku do gatunków zwierząt objętych zarówno ochroną ścisłą, jak i częściową obowiązują wszystkie zakazy wymienione w § 6-8 ww. rozporządzenia. Są to m.in. zakazy: umyślnego zabijania, umyślnego niszczenia jaj, niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania oraz niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd. W celu zapewnienia równowagi pomiędzy ochroną interesów ludzkich a środowiska, ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie

¹ źródło: <https://monitoringptakow.gios.gov.pl/strona-glowna.html>

² Dz. U. z 2022 r., poz. 2380

przyrody³ (dalej: „UoP”) przewiduje możliwość uzyskania odstępstwa od ww. zakazów w wyjątkowych przypadkach, pod warunkiem wystąpienia ściśle określonych okoliczności. W przypadku zakazu umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych, lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących w stosunku do osobników gatunków ptaków objętych zarówno ochroną ścisłą, jak i częściową, zezwolenie może być wydane tylko po spełnieniu dwóch przesłanek łącznie: przy braku rozwiązań alternatywnych oraz jeżeli czynności te nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony⁴ dziko występujących populacji chronionych gatunków zwierząt (art. 56 ust. 4c UoP). Jeśli zaś chodzi o czynności takie jak umyślne niszczenie, usuwanie lub uszkodzanie gniazd, niszczenie jaj i niszczenie siedlisk lub ostoi, w stosunku do osobników gatunków ptaków objętych zarówno ochroną ścisłą, jak i częściową, zezwolenie może być wydane tylko po spełnieniu trzech przesłanek łącznie: przy braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli czynności te nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków zwierząt oraz gdy zachodzi jedna z okoliczności określona w art. 56 ust. 4 pkt 1-5 UoP, lub w przypadku zakazu dotyczącego niszczenia siedlisk lub ostoi również okoliczności określonej w art. 56 ust. 4 pkt 6 UoP. Niezależnie zatem od faktu, czy gawrony występują na obszarze administracyjnym miast (ochrona częściowa), czy też poza nimi (ochrona ścisła), obowiązują wobec nich te same zakazy i muszą zostać spełnione te same warunki w przypadku wydania zezwolenia na odstępstwa od czynności zakazanych.

Duże znaczenie w kontekście ochrony gawrona ma obecny charakter brzmienia ogólnego odstępstwa od zakazu usuwania gniazd, o którym mowa w § 9 ust. 2 ww. rozporządzenia. Odstępstwo to umożliwia legalne usuwanie gniazd ptasich bez konieczności uzyskiwania zezwoleń lub zgłaszania tego faktu po łącznym spełnieniu trzech przesłanek: gdy czynność ta będzie realizowana między 16 października a końcem lutego, gdy gniazdo będzie posadowione na obiekcie budowlanym lub w terenie zieleni (np. na drzewie, krzewie) oraz gdy wymagają tego względy sanitarne lub bezpieczeństwa. O ile dla większości gatunków niewykorzystujących ponownie swoich gniazd w przyszłych sezonach lęgowych praktyczne zastosowanie tego odstępstwa pozostaje bez wpływu na nie, to w przypadku gawrona jako gniazdującego kolonijnie, często na terenach zieleni urządzonej (parki miejskie, cmentarze, zadrzewienia przydrożne) i mogącego wykorzystywać ponownie gniazda z zeszłych sezonów może ono istotnie wpływać na ten gatunek. Należy tu podkreślić, że możliwość stosowania ww. odstępstwa nie jest zależna od statusu ochronnego gatunku i może być realizowana w tej samej formie wobec gatunków objętych zarówno ochroną ścisłą, jak i częściową.

Wobec powyższego, w opinii tut. organu zasadne może wydawać się wyłączenie gawrona z odstępstwa, o którym mowa w § 9 ust. 2 ww. rozporządzenia („zakaz usuwania gniazd (...) nie dotyczy usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd ptasich z obiektów budowlanych lub terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne”) i tym samym danie regionalnym dyrektorom ochrony środowiska możliwości kontrolowania takich działań wobec tego gatunku. Taka zmiana zlikwiduje możliwość obecnie legalnego usuwania gniazd ptasich bez konieczności uzyskiwania zezwoleń lub zgłaszania tego faktu.

³ Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, z późn. zm.

⁴ Wg art. 5 pkt 24 UoP pojęcie to oznacza „sumę oddziaływań na gatunek, mogąca w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na rozmieszczenie i liczebność jego populacji na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego gatunku, przy której dane o dynamice liczebności populacji tego gatunku wskazują, że gatunek jest trwałym składnikiem właściwego dla niego siedliska, naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości oraz odpowiednio duże siedlisko dla utrzymania się populacji tego gatunku istnieje i prawdopodobnie nadal będzie istniało.”

2. Czy Ministerstwo planuje działania zmierzające do ograniczenia wydawania przez Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska zezwoleń na płoszenie gawronów, usuwanie ich gniazd oraz niszczenie siedlisk, w celu powstrzymania dalszego spadku liczebności tego gatunku?

Mając na względzie status zagrożenia gawrona w Polsce oraz spadkowy trend populacji krajowej, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska (organ nadzorowany właściwy w przedmiocie ochrony gatunkowej) zwrócił się regionalnych dyrektorów ochrony środowiska pismem z dnia 22 kwietnia 2022 r., znak: DZP-WG.600.49.2022.WW.2, z prośbą o szczególną ostrożność przy udzielaniu tego typu derogacji od zakazów w stosunku do gawrona oraz o wyznaczenie w tym kontekście bezpiecznych obszarów dla tego gatunku na podstawie wiedzy o uwarunkowaniach lokalnych. W ramach reakcji na pismo część z regionalnych dyrektorów ochrony środowiska zleciło wykonanie inwentaryzacji lub ekspertyz w zakresie występowania gawrona na wybranych obszarach miejskich celem skuteczniejszego zarządzania i ochrony ich populacji.

3. Czy Ministerstwo planuje działania informacyjne, skierowane przede wszystkim do przedstawicieli urzędów gmin, wskazujące na zagrożenie wyginięciem tego gatunku w Polsce?

Obecnie Ministerstwo nie ma zaplanowanego takiego działania, niemniej nie oznacza to, że nie były i nie będą one realizowane przez regionalnych dyrektorów ochrony środowiska.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych, KPRM